

Verwikkelingen rond arrestatie Lambertus de Groot

Anny van de Kimmenade - Beekmans

Het schrijven van een oorlogsgeschiedenis is geen sinecure. In de inleiding van mijn boek "Gemert bezet - Gemert bevrijd" schreef ik hierover onder meer het volgende: "Bij de beschrijving van een gevoelige zaak als een oorlog worden regelmatig tere punten aangeraakt, dat is onvermijdbaar. Want de geschiedschrijving mag zich niet enkel beperken tot het beschrijven van allerlei opmerkelijke gebeurtenissen. Ze moet tevens een hoger doel dienen, namelijk de verwerking van dat verleden. Wanneer deze beschrijving aanleiding geeft tot een betere beeldvorming, is dat doel bereikt. Immers, wanneer mensen zich bewust zijn van hun verleden, wanneer ze in staat zijn uit dat verleden te leren en het die plaats toe kennen die het verdient, dan pas zijn ze echt bevrijd".

De vraag welke rol burgemeester Vogels heeft gespeeld bij de arrestatie van meester de Groot, heeft tot veel beroering aanleiding gegeven binnen de familie De Groot. Lambertus de Groot, sedert maart 1922 hoofd van de Openbare Lagere School in Elsendorp, werd op 29 maart 1944 door de Sicherheitsdienst (SD) gearresteerd. Tot juli 1944 verbleef hij in 's-Hertogenbosch in het Huis van Bewaring, waarna hij door de SD werd overgebracht naar het concentratiekamp Vught. Op 5 september, toen de Duitsers overgingen tot de ontruiming van het kamp Vught, werd hij samen met honderden lotgenoten op transport gesteld naar het kamp Oraniënburg bij de Heinkel-fabrieken, onder de rook van Sachsenhausen. Op 23 oktober 1944 kwam hij aan in het concentratiekamp Neuengamme bij Hamburg. Daar moest hij met zijn lotgenoten onder andere helpen bij het puinruimen in Hamburg. Op 23 december 1944 overleed Lambertus de Groot aan

ondervoeding en uitputting.

Wat is nu wel en niet met zekerheid over de arrestatie van De Groot te zeggen. De dames De Groot beweren met klem dat NSB-burgemeester Vogels hun vader heeft verraden. Nog voor de presentatie van het boek "Gemert bezet - Gemert bevrijd", waarin zijdelings aandacht aan deze kwestie is besteed, schreef Lenie, een van de vijf dochters van meester de Groot in het Gemerts Nieuwsblad van 20 september 1994 hierover onder meer: "Op 29 maart 1944 zei Vogels in het bijzijn van de politie: "Nu moeten we nog naar Meester de Groot, want die heeft onderduikers en hij verschaft bonkaarten". Een agent vertelde dat aan vader, onderweg naar de gevangenis in Den Bosch. Mijn vader vertelde het ons op 23 juni 1944, toen we hem (één keer) mochten bezoeken".¹

Na de oorlog heeft hun moeder, mevrouw E.E. de Groot-Schaapveld een aanklacht ingediend tegen Vogels. Tegenover het Tribunaal uitte zij zich minder stellig. Op 16 september 1946 verklaarde ze onder meer: "Van Jan van Deursen, de onderduiker die bij Iven gearresteerd is, weet ik dat nadat mijn man en zij in Den Bosch waren gekomen, zij een uur zonder toezicht in het lokaal zijn geweest. In dat uur hebben de gearresteerden besproken wat zij moesten zeggen om er elkaar niet in te praten. Van Deursen kon niet zeggen en kan zich ook niet herinneren dat mijn man wist dat beschuldigde de schuld van zijn arrestatie was".²

Een overtuigend en sluitend bewijs voor het verraad van oud-NSB burgemeester Vogels kon niet worden geleverd. Vogels zelf ontkende deze aantijging: "Een dag na de arrestatie van meester de Groot heb ik nog moeite gedaan om De Groot vrij te krijgen. Ook toen dokter Verbeek en het hoofd van de brandweer Van Kemenade, beiden uit Gemert door de SD gearresteerd werden, heb ik alle mogelijke moeite gedaan om hen vrij te krijgen, doch voor de moeite die ik er voor deed, werd ik als een hond door de SD behandeld", verklaarde hij onder meer.³ De arrestatie van de Groot stelde burgemeester Vogels en de Openbare Lagere School van Elsendorp, die rechtstreeks onder de verantwoording van de gemeente viel, voor een probleem. Herhaalde pogingen van Vogels om De Groot vrij te krijgen, hadden geen succes.

Ook de twee Gemertse politieagenten Schraven en Schell, die op 29 maart 1944 bij de arrestaties in Elsendorp aanwezig waren, benadrukten de

passieve rol van Vogels. Voor het Tribunaal verklaarde agent Schraven hieromtrent het volgende: "Bij de voorgenomen arrestatie van Iven en bij de arrestatie van De Groot heeft beschuldigde een geheel lijdelijke rol gespeeld. Het is mij bekend dat de verhouding meester de Groot en beschuldigde goed was".⁴ Groepcommandant Schell legde een soortgelijke bekentenis af: "Bij de voorgenomen arrestatie van Iven en bij de arrestatie van De Groot was beschuldigde aanwezig, omdat hij daar niet langs kon. Zijn rol was lijdelijk".⁵

Waarom blijven de dames De Groot vasthouden aan de opvatting dat Vogels de Sicherheitsdienst doelbewust naar hun vader heeft verwezen? Ze zijn van mening dat de brief, die hun moeder op 20 september 1946 aan het Tribunaal schreef, de enige waarheid hieromtrent bevat.⁶ Mevrouw E.E. de Groot-Schaapveld schreef deze brief als extra ondersteuning van haar aanklacht en die van haar dochter Greet, die op laatstgenoemde datum door het Tribunaal als getuige in het proces tegen Vogels was gehoord. In deze brief verklaarde mevrouw De Groot-Schaapveld onder meer dat haar man haar in een naar buiten gesmokkelde brief uit het Huis van Bewaring had laten weten, dat ze vooral burgemeester Vogels, die na de arrestatie bezorgdheid toonde om de gezinssituatie van De Groot, niet mocht vertrouwen.⁷ Vier dagen eerder, toen ze zelf als getuige werd gehoord, is de naar buiten gesmokkelde brief van haar man, die voor het Tribunaal toch sterk in het nadeel van Vogels kon hebben gewogen, niet aan de orde gesteld. Of de rechter navraag heeft gedaan naar de gesmokkelde brief is niet bekend. In de dossiers heb ik deze brief van De Groot niet aangetroffen en bovendien wordt in de processtukken nergens op het bestaan van deze brief gewezen.

Mevrouw De Groot-Schaapveld herhaalde in voornoemde brief van 20 september 1946 hetgeen haar dochter diezelfde dag reeds voor het Tribunaal had verklaard. Ze beschreef nog eens dat enige tijd later, toen de drie oudste dochters Bep, Greet en Lenie hun vader in het Huis van Bewaring bezochten, De Groot had uitgelegd waarom ze voor Vogels op hun hoede moesten zijn. Tijdens dat bezoek van 23 juni 1944 had De Groot namelijk aan zijn dochters verteld dat hij over twee getuigen beschikte die gehoord hadden dat burgemeester Vogels had gezegd: "En nu moeten we naar Meester de Groot, die heeft twee onderduikers en verstrekt bonkaarten". In

de brief vervolgde mevrouw De Groot-Schaapveld: "Dat mijn man de naam der getuigen niet noemde, is heel begrijpelijk, immers wie kon hij vertrouwen. Dat zou hijzelf in orde maken als hij vrij was. Het heeft niet zo mogen zijn en tot nu toe is het mij niet gelukt, die getuigen op te sporen".⁸

Uit alle afgelegde verklaringen van overige getuigen en arrestanten die samen met De Groot naar het Huis van Bewaring waren overgebracht, blijkt duidelijk dat geen van hen voor het Tribunaal kon bevestigen of Vogels inderdaad een verradersrol had gespeeld. Het kan bijna niet anders, De Groot moet die twee getuigen in het Huis van Bewaring hebben ontmoet. Toen hij die boodschap aan zijn dochters meegaf, heeft hij mogelijk in de veronderstelling verkeerd dat hij zodra hij vrijkwam een proces-verbaal zou laten opstellen en dit verraad aan de kaak kon stellen.⁹ De vraag dringt zich echter op bij wie De Groot zich over het gedrag van Vogels had moeten beklagen; bij de bezetter was niet erg waarschijnlijk en de bevrijding - en dat wil zeggen het herstel van de Nederlandse rechtsorde - was nog niet in zicht.

Wie waren die twee personen van wie De Groot had vernomen dat burgemeester Vogels hem verraden had? Dat waren twee agenten van de Sicherheitsdienst. Met zekerheid kan vastgesteld worden dat de ene de SD-agent Harders was. De andere was mogelijk Hardegen of Klingbeil.¹⁰ Het is heel goed mogelijk dat de SD-agenten met opzet dit verhaal aan De Groot hebben verteld, om daarmee de aandacht van de werkelijke boosdoener af te leiden.

En hiermee zijn we gekomen bij de andere lezing over de mogelijke toedracht. In een gesprek op 13 oktober 1994 heeft Lenie de Groot - in bijzijn van haar zus Thea - aan mij verteld hoe de arrestatie van haar vader in zijn werk ging en wat er aan voorafging. Op 29 maart 1944, tegen het middaguur, iets eerder dan normaal, kwam haar vader thuis van school. Hij was gealarmeerd en tevens gespannen door de moord op Herman Buuts. Deze jonge man die in Elsendorp bij zijn oom werkte en die zich voor de Waffen-SS had aangemeld, werd daags voor zijn vertrek door het verzet geliquideerd. Haar moeder maakte snel een bord soep voor haar man. Even later kreeg De Groot bericht door dat alles veilig was en hij was min of meer gerustgesteld. Intussen kwam er nog een boer met De Groot praten

over een of andere cursus. Plotseling was het hele huis omsingeld door de SD en vervolgens werd het huis doorzocht.¹¹ De SD vond 'belastend materiaal' in de vorm van enkele bonkaarten en pamfletten. Hierop werd De Groot door de SD'er Harders gearresteerd en overgebracht naar het Huis van Bewaring in 's-Hertogenbosch.¹² Wegens het ontbreken van bewijs werd hij in het Huis van Bewaring ingeschreven als gijzelaar.¹³

De berichtgeving kort voor de arrestatie van De Groot dat de kust veilig was, terwijl op dat moment heel Elsendorp door het onderzoek van de SD in rep en roer was, is op zijn minst merkwaardig te noemen. Deze geruststellende boodschap werd gebracht door "Guus", een jonge verzetsman die bij een boer in Elsendorp ondergedoken zat.¹⁴ De vraag dringt zich op of deze "Guus" mogelijk een dubbelrol heeft gespeeld en De Groot heeft verraden. Eerder al, in 1943 was De Groot door de SD opgepakt voor hulp aan joodse onderduikers. Omdat de SD toen geen sluitend bewijs tegen De Groot had, werd hij na drie dagen vrijgelaten.¹⁵ Het is heel goed denkbaar dat de SD De Groot met opzet heeft laten gaan en dat men hem in de gaten heeft gehouden terwijl hij zich veilig waande en zijn verzetsactiviteiten hervatte. Na zijn eerste arrestatie was De Groot in elk geval een bekende van de SD. Dat bleek dan ook tijdens zijn tweede arrestatie. Want mevrouw De Groot-Schaapveld hoorde een van de SD'ers bij zijn tweede arrestatie zeggen: "Ja, dat is meester De Groot".¹⁶

Het is goed mogelijk dat "Guus" als infiltrant de SD een handje heeft geholpen. Immers, het werken met infiltranten om verzetsorganisaties van binnenuit op te rollen, werd door de SD veelvuldig toegepast. Het is opmerkelijk dat tijdens de huiszoeking het kamertje, waar de verzetsman Jacob Anne Schotel normaal verbleef, door de SD werd overgeslagen.¹⁷ Schotel, wiens verzetsnaam "Bart" was, was officier in het voormalige Nederlandse leger. In het verzet was hij aangesloten bij de Landelijke Onderduikers Organisatie (LO) afdeling Veghel/Bakel en hij werkte bovendien voor "Vrij Nederland".¹⁸ Net als vele andere onderduikers had hij Elsendorp verlaten toen bekend was geworden dat Buuts door het verzet was geliquideerd. Onder het bed van Schotel stond een koffer met daarin voor hem belastende zaken en dus ook voor De Groot. Later heeft mevrouw De Groot-Schaapveld die koffer aan "Guus" meegegeven, omdat hij er naar zijn zeggen voor kon zorgen dat die op de juiste plek terecht kwam. "Guus" genoot het volle vertrouwen van de familie De Groot; hij

had verkering met een van de dochters. Kort daarop is "Guus" vertrokken en niemand van de familie De Groot heeft hem ooit nog teruggezien.¹⁹

Voor het Tribunaal verklaarde mevrouw De Groot-Schaapveld: "Op 10 mei 1944 zou mijn man vrijgelaten worden. Er kwam echter een tegenbericht en hij werd vastgehouden".²⁰ Er was "iets tussen gekomen", maar wat nu precies de reden was voor het feit dat De Groot langer dan beloofd in het Huis van Bewaring werd vastgehouden, werd de familie De Groot niet verteld.²¹ Beschikte de SD inmiddels over de koffer van Anne Schotel en werd De Groot daarom niet meer vrijgelaten?²² Behalve De Groot was ook Anne Schotel een gezocht persoon. Naoorlogs onderzoek wees uit dat de SD zeker drie maanden naar Schotel had gezocht toen hij op 15 juli 1944 in Handel door de landwacht werd gearresteerd.²³ Ongeveer een maand nadien werd Schotel zonder enige vorm van proces doodgeschoten en in de naoorlogse procesvoering werd de SD'er Harders deze moord aangerekend.²⁴

Nu wil het toeval dat juist op 15 juli 1944 in Eindhoven een verzetsman met de naam "Guus" werd gearresteerd, die op naam van de SD fietsen aan het vorderen was.²⁵ Is het mogelijk zó geweest dat "Guus" met de arrestatie van Schotel zijn werk voor de SD had gedaan en dat de SD hem in ruil daarvoor door middel van een "arrestatie" van het toneel liet verdwijnen? Dit soort manipulaties werden vaker door de SD toegepast om infiltranten binnen de verzetsgroepen hun geloofwaardigheid te laten behouden. Authentieke gegevens, zoals de echte naam en geboorteplaats van deze "Guus" trof ik aan in het dossier van de SD'er Klingbeil. Uit naoorlogse verklaringen van de moeder van "Guus", blijkt dat hij als verzetsman ook actief was bij de verzorging van ondergedoken militairen. Van het Rode Kruis ontvingen de ouders van "Guus" aanvankelijk het bericht dat hun zoon was gefusilleerd. Later werd dat bericht door voornoemde instantie ingetrokken en werd er gemeld dat er nog niets vaststond aangaande hun zoon. Duidelijk was wel dat deze "Guus" in juni 1946 nog steeds spoorloos was en de ouders namen aan dat hij was overleden.²⁶

Was de "Guus" die in Elsendorp tijdelijk een schuiladres vond van de aardbodem verdwenen? Neen, namelijk een zoon van de Elsendorpse boer, waar "Guus" tijdens de oorlog ondergedoken was geweest, liep hem bij toeval tegen het lijf toen hij als militair in Nederlands-Indië was. Uiteraard

wilde hij graag een gesprek met "Guus", maar laatstgenoemde persoon was niet op contact gesteld.²⁷ Hoewel het allerm minst ondenkbeeldig is, kan ik niet met zekerheid zeggen of de gearresteerde "Guus" in Eindhoven en de ondergedoken "Guus" in Elsendorp een en dezelfde persoon zijn.

Vast staat in elk geval dat de familie De Groot de verzetsman "Guus" ging wantrouwen toen hij met de noorderzon bleek te zijn vertrokken, nadat hij de koffer met het belastende materiaal van Anne Schotel had meegenomen. Men vroeg zich af of "Guus" mogelijk een verradersrol had gespeeld. Want behalve de aanklacht tegen oud-NSB burgemeester Vogels heeft de familie De Groot ook gepoogd met behulp van de naoorlogse Politieke Opsporingsdienst (POD) een onderzoek te laten instellen naar "Guus". Maar omdat een van de dochters verkering had gehad met "Guus" en men wilde voorkomen dat "jaloezie" de drijfveer voor het gevraagde onderzoek was, besloot de POD geen gevolg te geven aan dit verzoek.²⁸ Op zich heel tragisch voor de familie De Groot, die hierdoor de kans werd ontnomen "Guus" te ontmaskeren als de mogelijke verrader van hun vader.

De beschuldiging aan het adres van Vogels is niet hard te maken. Daarvoor ontbreken tot nu toe de bewijzen, zoals indertijd ook voor de rechter van het Tribunaal. Niettemin blijven de dames De Groot vasthouden aan de schuld van Vogels. Daarnaast zijn ze van mening dat de oud NSB-burgemeester veel te positief in het boek "Gemert bezet - Gemert bevrijd" wordt afgeschilderd. Naar hun mening heeft Vogels op zijn minst een dubbelrol gespeeld en dat komt te weinig tot uitdrukking in het boek.

In het artikel "De strijd om de waarheid" in het Eindhovens Dagblad van zaterdag 29 april 1995 brengen de dames De Groot deze dubbelrol ter sprake en lichten die met enkele voorbeelden toe. Zo wordt het achterliggende motief van Vogels voor het in het geheim afzweren van de NSB door hen afgedaan met de opmerking "hij hield er rekening mee dat de Duitsers zouden terugkeren". Voor alle duidelijkheid, Vogels zwoer de NSB af op 8 september 1944.²⁹ Op dat tijdstip was de bezetter nog hier en de volledige verklaring van Vogels voor deze daad is als volgt: "In September 1944 heb ik de NSB afgezworen. Dit gebeurde in het geheim en het werd niet openbaar gemaakt, daar er volgens mij de kans bestond dat de Duitsers door het gebruik van de door hen in het uitzicht gestelde geheime wapens, ook al werden zij tijdelijk verdreven, weer terug zouden

komen. Door openbaarmaking van het feit dat ik de NSB had afgezworen zou ik niet alleen mezelf, maar ook de geestelijken in gevaar hebben gebracht, als de Duitsers er achter kwamen".³⁰

Ook de beschrijving over de wijze waarop Vogels met vrouw en dochter aan het einde van de oorlog uitweek naar het kasteel wordt in dit artikel anders uitgelegd. "Heel slim van hem. Hij kon nergens beter zijn dan op het kasteel want deze plaats was voor zowel de geallieerden als eventueel terugkerende Duitsers aanvaardbaar", aldus de dames De Groot.³¹ Alsof de Paters van de H. Geest daarin geen zeggenschap hebben gehad, of moet de lezer hieruit concluderen dat de kasteelbewoners moeiteloos met alle winden meedraiden?³²

Kort na "Dolle Dinsdag", toen de oorlogskansen voor de Duitsers voorgoed verkeken leken en het overgrote deel van de collaborateurs was weggevlucht, hebben vooraanstaande Gemertse verzetsmensen overleg gepleegd. Op vele plaatsen waren echte en vermeende collaborateurs door de burgers gemolesteerd. De kans dat de uiteindelijke bevrijding gepaard zou gaan met een "bijltjesdag" was daarom niet denkbeeldig. Voor kapelaan Van Haeren, voor de agenten Schell en Schraven en voor de OD-commandant Jan Corstens stond een ding vast; NSB-burgemeester Vogels en diens vrouw en dochter mochten niet ten prooi vallen aan die volkswoede. Vandaar het plan om hen voortijdig op het kasteel in veiligheid te brengen.³³

Tegenover het negatieve beeld van Vogels van de dames De Groot staan de vele positieve getuigenissen tijdens het proces. Als voorbeeld laat ik A.W. Roelofs aan het woord, de toenmalige voorzitter van de Gemertse afdeling van de Gemeenschap van Oud-Illegale Werkers Nederland (GOIWN) en tijdgenoot van Vogels. Roelofs, die zich tijdens de bezetting vanwege verzetsactiviteiten langdurig voor de Sicherheitsdienst schuil had moeten houden, verscheen op 17 juli 1946 als getuige voor het Tribunaal. Onder ede legde hij onderstaande getuigenis af over de oud-NSB burgemeester Vogels. "Persoonlijk heb ik geen contact met beschuldigde tijdens de bezetting gehad. In mijn hoedanigheid van illegaal werker kreeg ik wel geregeld inlichtingen over beschuldigde binnen. Vooral ter gelegenheid van de Mei-staking en ter gelegenheid van de moord op de landwachters in Gemert is beschuldigde scherp in de gaten gehouden, omdat wij toen benieuwd waren hoe hij zich zou houden. In beide gevallen was

zijn houding prima. In Gemert zijn bij de Mei-staking geen mensen gearresteerd, zulks in tegenstelling met omliggende gemeenten. Bij den moord op de landwachters voorkwam hij ernstige represailles. Ik voor mij ben van oordeel dat beschuldigde een zegen is geweest voor Gemert en dat de gemeente er niet zoo goed langs gekomen zou zijn als wij een Nederlander als burgemeester hadden gehad. De goodwill die beschuldigde als NSB'er had heeft hij ten gunste van de Gemertsche bevolking aangewend. Mij zijn geen feiten bekend waarbij beschuldigde een verradersrol heeft gespeeld. De stemming onder de Gemertsche bevolking is zeer ten voordeele van beschuldigde".³⁴

Ook andere getuigen in het proces tegen oud NSB-burgemeester Vogels bevestigden het beeld dat hier door Roelofs van hem werd geschetst. Voor het aan Vogels toegeschreven verraad van meester De Groot bleken voor de rechter geen bewijzen voorhanden om hem op basis van de geuite beschuldiging van verraad te veroordelen. Desondanks blijven de dames De Groot van oordeel dat Vogels bij de arrestatie van De Groot een meer dan lijdelijke rol heeft gespeeld.

Op 5 mei 1995 besteedde het Eindhovens Dagblad in het artikel "Schrijfster ziet in onderduiker een verrader" aandacht aan het mogelijke verraad van "Guus". Naar een reactie gevraagd verklaarden de dames De Groot in het voornoemde artikel dat hoewel zij aanvankelijk "Guus" verdacht hadden, zij thans van mening zijn dat deze persoon te goeder trouw gehandeld kan hebben.³⁵ Vijf dagen later beroepen ze zich op een brief die "Guus" in 1946 vanuit Nederlandsch-Indië naar de familie heeft gestuurd. Van het bestaan van deze brief maken zij voor het eerst gewag in een reactie die zij na het verschijnen van bovengenoemd artikel aan het bestuur en de leden van de Gemertse Heemkundekring hebben toegestuurd: "Even willen wij reageren op 't stuk in de krant over de veronderstellingen die A. v.d. Kimmenade heeft gemaakt in het ED van 5 mei 1995. De "Guus", die wij ook tijdelijk verdacht hebben, heeft ons in 'n brief vanuit Indonesië 1946 geschreven dat hij diep geschokt was, dat wij hem verdacht hadden en ontkende ook maar iets met 't verraad van meester de Groot te maken te hebben gehad. "Guus" waar de schrijfster haar veronderstellingen op baseert, kan, nadat wij ook de archieven gelezen hebben, nooit de onderduiker "Guus" zijn geweest die

bij ons thuis kwam. Gezien zijn eigenlijke naam - geboorteplaats - en activiteiten".³⁶

Het bestaan van deze brief van "Guus" werd in eerdere gesprekken nooit vermeld en thans wordt de inhoud van de brief niet voor nader onderzoek prijsgegeven. Dit had mogelijke misverstanden over de rol van "Guus" kunnen voorkomen. Nu blijven vele vragen onbeantwoord. Wat is de betrouwbaarheid van de brief? Hoe is de authenticiteit van de 'eigenlijke naam' vastgesteld; de familie kende hem immers alleen onder zijn schuilnaam? Wanneer in 1946 is de brief precies geschreven en vanuit welke plaats werd hij verstuurd? Waarom reageerde "Guus" pas naar de familie De Groot toen hij er weet van kreeg van mogelijk verraad beticht te worden? Waarom is hij zo plotseling vertrokken en heeft hij nooit eerder iets van zich laten horen; hij was toch een vertrouweling van de familie?

Ook al zou met de bewuste brief van "Guus" bewezen zijn dat deze persoon geen dubbelspel heeft gespeeld, dan nog is daarmee niets gezegd ten laste van Vogels. Ik kan me goed voorstellen dat het verdriet om het verlies van hun vader voor de dames De Groot een traumatische ervaring is en dat ze op zoek zijn naar degene die hen dit leed heeft aangedaan. De beschikbare feiten laten echter geen andere conclusie toe dan dat van een mogelijke verraderlijke rol van Vogels bij de arrestatie van meester De Groot noch voor de meeste getuigen, noch voor de rechter indertijd iets is gebleken. Ook nadien zijn geen andere feiten aan het licht gekomen.

Achteraf gezien is de conclusie gerechtvaardigd dat het de SD niet zozeer te doen was om Lambertus de Groot, maar dat de SD het na enige tijd vooral op Schotel had gemunt. Immers, Schotel was een belangrijke persoon in de verzetskringen van deze regio. In dit licht gezien is De Groot, die gedurende de oorlog een gastvrij onderdak bood aan geallieerde piloten, opgejaagde joden en andere gezochte burgers, slachtoffer geworden van de pijnlijke loop der gebeurtenissen. In september 1944, toen de legers van de bevrijders naderden, ontruimde de bezetter het kamp in Vught. Samen met honderden lotgenoten werd De Groot naar Duitsland overgebracht. Daar werden ze onder erbarmelijke omstandigheden als werkslaven ingezet, tengevolge waarvan Lambertus de Groot op 23 december 1944 bezweek.

drs J.M. van de Kimmenade-Beekmans

mei 1995

NOTEN:

1. Gemerts Nieuwsblad: 20-9-1994
2. Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging - Den Haag (CABR): Dossier J.A.F. Vogels, nr. 2622: 16-9-1946, getuigenverhoor mevr. E.E. de Groot-Schaapveld
3. CABR: Dossier J.A.F. Vogels, nr. 2622: 6,19-12-1946, verhoor J.A.F. Vogels
4. CABR: Dossier J.A.F. Vogels, nr. 2622: 8-7-1946, getuigenverhoor M.H. Schraven
5. CABR: Dossier J.A.F. Vogels, nr. 2622: 17-7-1946, getuigenverhoor W.J. Schell
6. Eindhovens Dagblad, 29-4-1995: "De strijd om de waarheid"
7. CABR: Dossier J.A.F. Vogels, nr. 2622: 20-9-1946: brief van mevr. E.E. de Groot-Schaapveld aan het Tribunaal
8. idem
9. CABR: Dossier J.A.F. Vogels, nr. 2622: 20-9-1946, getuigenverhoor Margaretha J. de Groot
10. GAG-Collectio Gemertana, C. Wintermans, procesverb. nr. 469, 22-11-1945
11. 13-10-1994: gesprek met Lenie de Groot en Thea Goverde-de Groot
12. GAG-Collectio Gemertana, C. Wintermans, procesverb. nr. 469, 22-11-1945
13. GAG-Collectio Gemertana: Lambertus De Groot, afgelegde verklaring van A.J.S. Derks ten behoeve van RIOD. "Gijzelaar: iemand die met zijn lichaam borg is voor vervulling van bepaalde voorwaarden, een soort onderpand dus".
14. 13-10-1994: gesprek met Lenie de Groot en Thea Goverde-de Groot
15. GAG-Collectio Gemertana: Lambertus De Groot, afgelegde verklaring van A.J.S. Derks ten behoeve van RIOD
16. CABR: Dossier J.A.F. Vogels, nr. 2622: 16-9-1946, getuigenverhoor mevr. E.E. de Groot-Schaapveld
17. idem
18. GAG-Collectio Gemertana: Lambertus De Groot
19. 13-10-1994: gesprek met Lenie de Groot en Thea Goverde-de Groot
20. zie noot 16
21. CABR: Dossier J.A.F. Vogels, nr. 2622: 20-9-1946, getuigenverhoor Margaretha J. de Groot
22. GAG-Collectio Gemertana, C. Wintermans, procesverb. nr. 469, 22-11-1945. Hierin verklaarde de oud-SD'er Klingbeil dat het hem bekend was dat De Groot voor de gevonden pamfletten en bonkaarten was veroordeeld tot een gevangenisstraf van zes maanden. Hoe valt dit gegeven te rijmen met het feit dat De Groot bij aankomst in het Huis van Bewaring wegens gebrek aan bewijs als gijzelaar werd ingeschreven?
23. CABR: dossier P.G. Wilmsen, Dossier B 655/47 Commandant van de Gemertse Landwacht

24. CABR: Dossier H.E. Harders, dossier Dok I nr. 1380
25. CABR: Dossier C.K. Klingbeil, nummer Vu 568
26. idem
27. 13-10-1994: gesprek met Lenie de Groot en Thea Goverde-de Groot
28. idem
29. CABR: Dossier J.A.F. Vogels, nr. 2622: Proces-verb. nr. 524, 26-9-1944
30. CABR: Dossier J.A.F. Vogels, nr. 2622: 9-7-1946, verhoor beschuldigde J.A.F. Vogels
31. Eindhovens Dagblad, 29 april 1995: "De strijd om de waarheid"
32. CABR: Dossier J.A.F. Vogels, nr. 2622: 22-7-1946, getuigenverhoor van de RK geestelijken L. Vogel en A.J. Strick
33. CABR: Dossier J.A.F. Vogels, nr. 2622 en interview: A.J.J. van Haeren
34. CABR: Dossier J.A.F. Vogels, nr. 2622: 17-7-1946, getuigenverhoor A.W. Roelofs
35. Eindhovens Dagblad, 5 mei 1995: "Schrijfster ziet verrader in onderduiker"
36. 10-5-1995: brief van Drs. J. Hoogendoorn-de Groot en Th. Goverde-de Groot. Op die dag hebben de dames De Groot de authentieke gegevens van de verzetsman "Guus", die in Eindhoven gearresteerd werd, in het Gemertse gemeentearchief vergeleken met de naamsvermelding van "Guus" in de brief van 1946.